

שרשרת הדורות

Sharsheret Hadorot

כתב עת לחקר שורשי המשפחה

כרך יא', מס' 1

החברה הגניאלוגיה הישראלית

פברואר 1997

התוכן

2	ההרצאות הבאות
2	דבר המערכת
3	פרופ' מנשה הראל	יהודי בוכארה
5	מרדכי ארבל	מחקרים גניאלוגיים על יהודי פורטוגל בקריבים ובגויאנות - הקלות וקשיים
8	גרי מוקוטוף	אינטרנט למתחילים
10	פרופ' דניאל וגנר	גניאלוגיה יהודית בעזרת e-mail ודרך האינטרנט
11	היה שה-לבן (שווארץ)	מפגשים עם קרובים רחוקים
13	מטילדה טג'ר	שמות משפחה אחדים, מוצא אחד
13	מטילדה טג'ר	מתוך המכתבים המגיעים אלינו
15	ספרים
16	לקט
		מבחר מפרסומי החברות הגניאלוגיות היהודיות:
22	מטילדה טג'ר	בצרפתית
16	הרולד לואין	באנגלית

מערכת:

אסתר רמון, רות רגבי, רוז כהן, לוסיאן הריס, סוזי יעקובסון, הרולד לואין וחגית מטרס.

ההרצאות הבאות

יום רביעי 21.5.97
מנשה דוידוביץ
הרצאה על ספרו תולדות אפסי ארץ, קורות
אפרים פישל סופר-שרייבר ובני משפחתו
ההרצאות (מחוץ למפגש בחודש אפריל)
מתקיימות בבנין מבקשי דרך,
שדי שי"י עגנון 22, סן סימון, ירושלים
בשעה 19:30.

הספריה פתוחה משעה 18:00.

יום רביעי 19.2.97
פרופ' דניאל וגנר
גילויים חדשים על משפחתי בביקור בפולין

יום רביעי 19.3.97
פרופ' דב נוי
סיפורי שמות בסיפורי עם יהודיים

יום רביעי 9.4.97
המכון לחקר תנועת העבודה ע"ש פנחס לבון
כמקור למידע גניאלוגי
נפגשים בשעה 19:00 במכון ברח' נהרדעא 3,
תל אביב

דבר המערכת

שהעיסוק באינטרנט תופס יותר ויותר מקום
ואנו מקווים שהקוראים יוכלו להפיק תועלת
משני המאמרים בנושא זה. בסקירת הספרים
נסקרים פרסומים ישנים וחדשים.

כיתבו לשרשרת הדורות את הערותיכם ועל
מחקריכם.

בשם המערכת - אסתר רמון

עם פתיחת הכרך ה- יא' של בטאונו שקדנו
שוב על שיפור הצורה החיצונית והצלחנו בכך
בעיקר הודות להצטרפותה של סוזי יעקובסון
למערכת. כמו כן הצטרפו למערכת, רוז כהן
וחגית מטרס.

אנו זקוקים ללוגו חדש. אנא עזרו בעיצובו.

ואשר לתוכן - נושאי המחקר משתרעים הפעם
מבוכארה ועד אמריקה התיכונה. טבעי

המעוניינים בפרסומים קודמים של החברה יפנו
לספרן בעת פתיחת הספרייה או ישירות
לראובן נפתלי בטלפון: 04-8345468.

מאמרים, תרגומים וכל חומר אחר לפרסום ב-
שרשרת הדורות רצוי למסור על גבי דיסקט,
מוקלד במעבד תמלילים תואם IBM (ב-
Word 6 בלבד) בצירוף תדפיס זהה לחומר
המוקלד

הביטאון שרשרת הדורות מופיע שלוש פעמים
בשנה בהוצאת החברה הגניאלוגית
הישראלית, רחוב הרב עוזיאל 50, ירושלים
96424, טל: 02-6424147.

סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון:

ISSN 0792-5751

דמי החבר לשנת תשנ"ז - 130 ש"ח.

יהודי בוכארה

פרופ' מנשה הראל

כמה מונים משום שהם שכנו בין מדינות שונות בדתותיהן, יריבות ועוינות, שלא קיימו קשרי מסחר ביניהן. כך אפוא תיווכו היהודים בסחר המשי ובאריג הצבוע, בין האימפריה הרומאית במערב לבין סין במזרח, אף על פי שהמדינה הפרתית, עוינת הרומאים, חצצה ביניהן; וכן בין המדינות ששלטו בהן הנוצרים הביזנטים והצלבנים, לבין המדינות שמשלו בהן המוסלמים ועובדי האלילים.

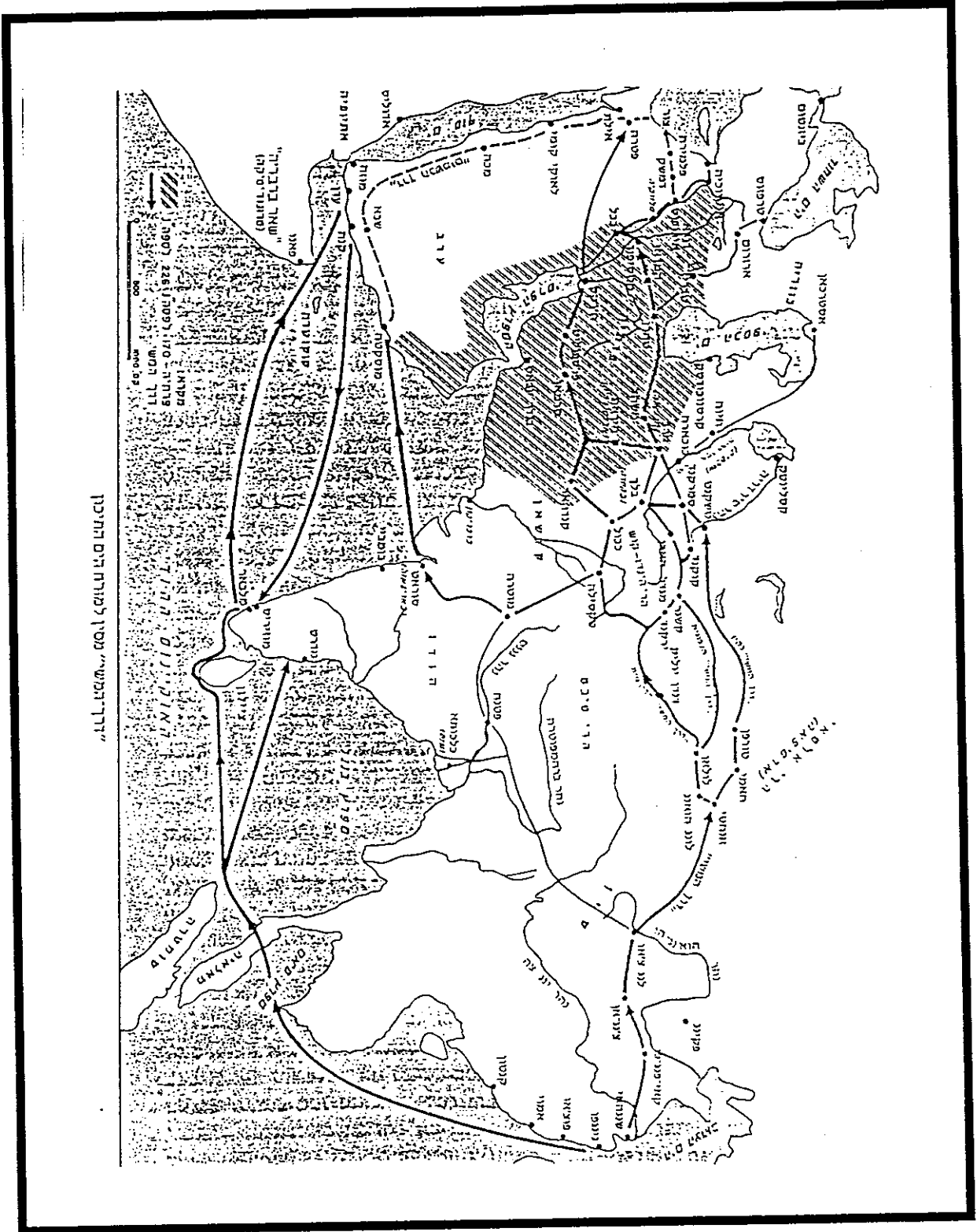
ברי לנו שיהודי בוכארה נותרו ושרדו כעדה מלוכדת, במשך מאות שנים של בדידות ורדיפות, רק בזכות הערכים הדתיים, הלאומיים והמוסריים שלהם, האמונה באלוהי ישראל והזיקה לציון כור מחצבתם ומולדת אבותיהם, שהיו חבויות וכמוסות בליבותיהם. חלום זה של אהבת ציון והזיקה לירושלים ולביאת המשיח התגשם, כאשר שליחו של החיד"א, השד"ר ר' יוסף ממאן המרוקאי איש צפת - אבי הציונות הבוכארית - הגיע לבוכארה בשנת 1793, והדליק בהם את זיק התקוה, ועורר בהם את תוחלת הזונם. תוכן דרשתו הראשונה בבית-הכנסת בבוכארה היה: מצוות יישוב ארץ-ישראל והתאחויות בה. הגעגועים לציון החלו לפעם בלבות יהודי בוכארה ביתר שאת, בגלל מנהיגותו הרוחנית של ר' יוסף. בשנת 1827 עלו שניים מתלמידיו של ר' ממאן, דוברי עברית שניהם, לארץ-ישראל, ומאז נהגו תשובים מיהודי בוכארה לעלות ולהשתטח על קברי צדיקים בארץ-ישראל.

משנכבשה אמירות בוכארה המוסלמית בידי רוסיה בשנת 1868, והוקלו חוקי ההגירה, החלה תנועת חובבי ציון בוכארית לעלות לציון, אף על פי שהדרכים היו אז בחזקת סכנה מפני שודדים, פגעי טבע וחיות טרף. תחילה עלו כעולי רגל ותרמו תרומות שכונו "קרן תודה", על הגיעם בשלום לירושלים. תרומות אלה, שהיוו כפרה על שהעולים לא השתקעו בארץ-ישראל, הוקדשו להדפסת ספרי קודש בארץ-ישראל, בתרגום יהודי-תאגיכי, על מנת שיופצו בקרב העדה בגולה. אך החל משנת 1871 - אחת עשרה

תמיהים החוקרים מה משך את היהודים מארץ-ישראל או מגלויות בבל ופרס להתיישב באסיה התיכונה, בארצות בוכארה. שהרי ארצות נידחות אלה גובלות בהרי טיין שאן ואלטאי הטרשיים והמושלגים, המגיעים לרום שמעל ל-7,000 מ' מעל-פני היס מצד אחד, ובמדבריות קיזיל-קום וקארה-קום השוממים, שלאורכם זורמים מי הנהרות אמו דריה וסיר דריה, מצד שני. דומה שהיהודים - כמו כל הגולים שהתמידו במלאכותיהם הראשוניות בארצות גלותם - היו אורגי אריגים וצבעיהם הקדומים. לפיכך התיישבו בארצות בוכארה, שנוסדו במוקד ובצומת של "דרך המשי", שיצאה מקאי-פנג פו בירת סין במזרח, ועברה את ארצות אסיה התיכונה, פרס ובבל, בואכה צור ואנטיוכיה במערב. ומכיון שהמשי הסיני היה אריג מותרות מבוקש, בפרס, ביוון וברומא בימי קדם ושימש גם כמטבע עובר לסוחר; ואריג צבוע עלה אז במחירו פי ארבעים מאריג שאינו צבוע, הרי שהיהודים היו אורגים וצבעי אריג מעולים בארץ-ישראל ובממלכת צור של הימים ההם, וצבעים בלעדיים גם במאות השנים האחרונות בארצות בוכארה. יש יסוד להשערה שיהודי בוכארה היו אורגי הפשתה בעבר, והכותנה לאחר מכן, צבעיה וסוחריה כאחד.

מצומת זה של ארצות בוכארה התפשטו פזורי היהודים מארץ-ישראל לסין ארץ המשי במזרח, להודו ארץ הפשתה והכותנה בדרום, לארץ הכוזרים היהודית, סוחרת הפרוות והענבר בצפון-מערב, לפרס ולבבל ולארץ הצורים צבעי האריגים במערב, לממלכת חימאר היהודית שבערב ארץ הבשמים, בדרום-מערב. פזורי היהודים באימפריה הרומאית בימי גדולתה, שמספרם הגיע לכ-7 מיליון נפש, ונפוצותיהם בירכתי המזרח איפשרו הקמת תאגידים מקצועיים ומסחריים של היהודים. איגודים אלה הידקו את הקשרים הדתיים והמסחריים בין יהודי התפוצות, שהיו בעלי מלאכה וסוחרים מיומנים ונאמנים על הגויים.

חשיבותם כמקשרים נייטרליים של יהודי התפוצות ומהימנותם בעיני הגויים, עלתה

מפת שרשרת הדורות, כרך יא, מסי 1, פברואר 1997

שנה לפני עליית ה"בילייוויים" - עלו יהודי בוכארה להשתקע בארץ.

ארצות בוכארה, ושאיפתם היתה להעלות את כל יהודי בוכארה לציון. עלייה זו אף תרמה לאיכלוסה של ירושלים היהודית ולרווחתה, שכן אז היוו יהודי בוכארה 3.3% מכלל יהודי ירושלים (שמנו כ-45,000 נפש) וסיפקו ליהודי ירושלים הון ועבודה להדפסת עשרות ספרים. במלחמת העולם הראשונה סבלו יהודי בוכארה סבל נורא: כ-700 מתושבי שכונת "רחובות הבוכארים" (משמע כ-47%) מתו ברעב ומגפות, וזכרם יישמר לעד עם כל הנופלים למען בניית המולדת.

במקום סיכום הרצאתו בחברתנו הרשה לנו פרופ' מנשה הראל להביא קטע מספרו "נחלת יעקב" בהוצאת המשפחה. 235 עמ'.

זו היתה עלייה מיוחדת במינה: דתית לאומית, שבאה לנשק את אבניה ולחונן את עפרה של ציון; עלייה של יהודים שלא הגיעו לארץ מתוך לחץ פוליטי ופוגרומים, אלא מרצונם החופשי; עלייה של בעלי הון, שקנו את אדמת "רחובות הבוכארים" - השכונה שנוסדה בקצה הצפוני-מערבי של ירושלים בשנת 1892, בנו את בתיה על חשבונם וללא תמיכת מוסדות. ואכן היתה זו השכונה היהודית המפוארת ביותר בארץ-ישראל עד העת ההיא. כמו כן בנו מוסדות ציבוריים, חברתיים ודתיים לבני שאר השכונות. עד ימי מלחמת העולם הראשונה עלו כ-1,500 נפש, שהיוו 9.4% מכלל יהודי

מחקרים גניאלוגיים על יהודי פורטוגל בקריבים ובגויאנות - הקלות והקשיים

מרדכי ארבל

אחרי שש שנים הוכרחו רובם להתנצר. באמצע המאה ה-16 הוקמה האינקוויזיציה גם בפורטוגל ואסרו על האנוסים לעזוב את המדינה. רק למושבות פורטוגל וספרד הם יכלו לצאת. הם התיישבו בעיקר באי מדיירה, באיים האזוריים, בג'מייקה, במכסיקו ובברזיל. משם נדדו למקומות אחרים ובודדים גם הצליחו לצאת באופן ישיר. כך הגיעו יהודי פורטוגל לאמסטרדם, המבורג, באיון, בורדו, קופנהגן, ונציה, פירנציה, פיזה, ליבורנו, איזמיר ו... אמריקה (בעיקר באזורי תחת שלטון קולוניאלי פרוטסטנטי).

שלוש תקופות בהתיישבותם באמריקה:

א. **תקופת החוות** (מאמצע המאה ה-17 עד אמצע המאה ה-18)

היהודים התמחו בגידול וזיקוק סוכר, בהכנת וניל, קקאו, אינדיגו וגידולים טרופיים אחרים. הם ישבו בברזיל ההולנדית, בסורינם (הולנדית ואח"כ בריטית), רמיר באי קאיין (הולנדית עד הכיבוש הצרפתי), פומרון (Pomeroon)

הגעתי לאי ג'מאיקה כאיש עסקים בערב שבת. מקבלי פני היהודים סיפרו לי שפרסמו כי ארצה בבית הכנסת על מוצאם של יהודי ג'מאיקה. באותו הערב באו לבית הכנסת בין 300 ל-350 איש מכל צבעי הקשת והמוצא.

בחלק מן ההרצאה סיפרתי כי משפחות שיצאו מספרד ומפורטוגל חיפשו את שמותיהם העבריים לפני שהתנצרו. כך למשל -

Cardozo היה עוזיאל

Delvalle - שלום

Obediente - גדעון

de Lima - אבינון

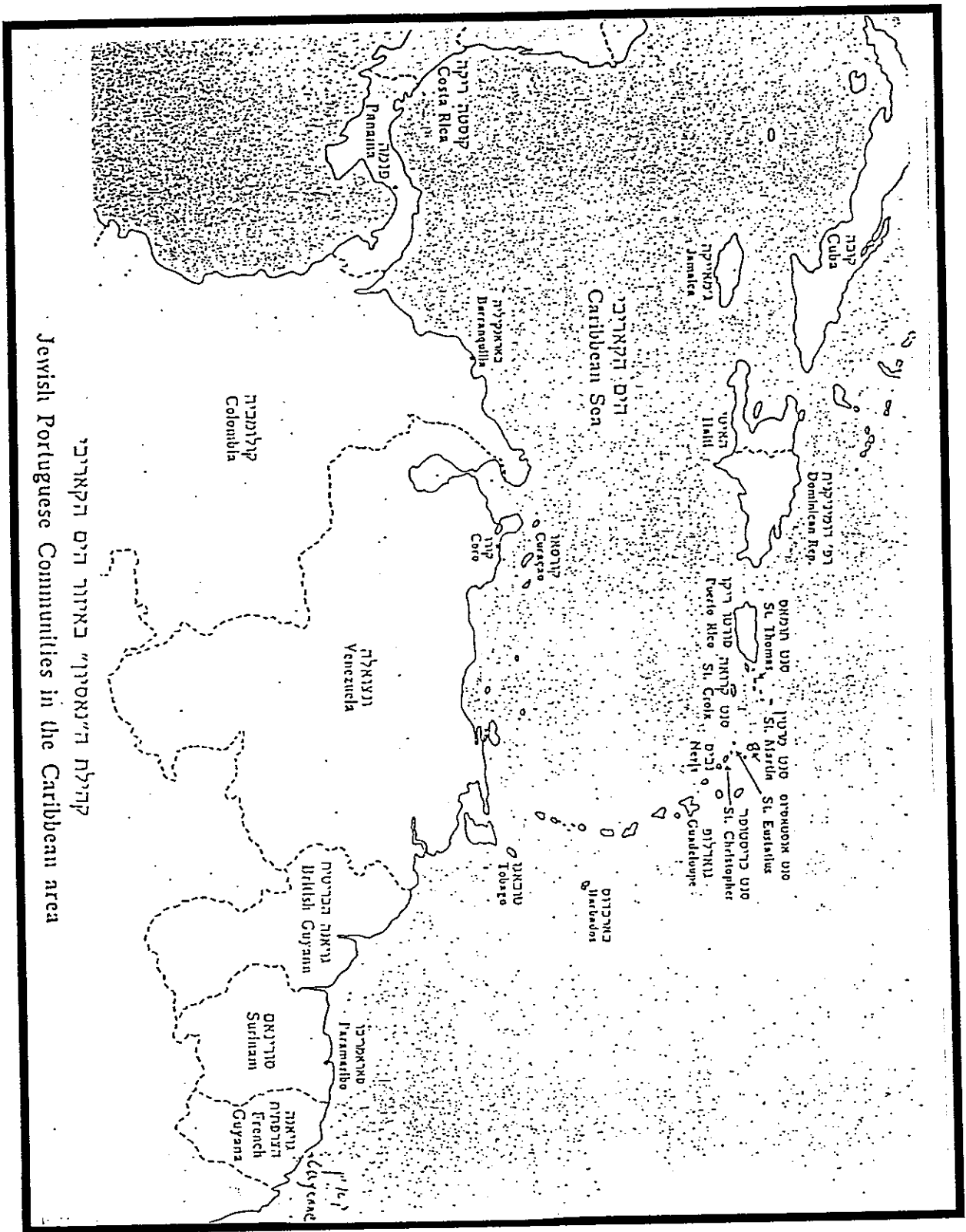
Belifante - כהן

Henriquez - לפחות שלוש קבוצות: כהן, לוי וישורון.

בגמר הקידוש נוצר תור של רבים שרצו לדעת את שמם העברי הקודם. וכך נוכחתי לדעת שליהודים באזור הקריבי עניין רב בגניאלוגיה.

הסטוריה קצרה

רבים מיהודי ספרד נדדו לאחר הגירוש ב-1492 לפורטוגל. כשנגזר הגירוש על יהודי פורטוגל

קהילת ה"יזראטני" באזור הים הקריבי
 Jewish Portuguese Communities in the Caribbean area

אסתר ישורון לובו דה מזה, בת של שמואל ישורון לובו פרננדס ושל ציפורה דה מזה דיאגילר. כך אנו יודעים מי האב, האם והסבים ועם שלושה עד ארבעה רישומים כאלה אפשר לדעת על חמשה עד ששה דורות.

קשיים במחקר

א. האינקוויזיציה - אנוסים נוהרו מהאינקוויזיציה היות ובמקרה של מאסר, אסרו את כל המשפחה, נתנו לעתים לכל זכר במשפחה שם משפחה שונה. קרה שאב בשם **Gomez**, קרא לבן אחד **Gonzalez** ולבן השני **Rodriguez**.

ב. חזרה לשמות העבריים - רבים מהחוזרים בתשובה שידעו את השם העברי לפני ההתנצרות אימצו אותו מחדש, אך לא ויתרו על שם המשפחה הנוצרי, כך - אבינון דה לימה, נתמייס דה קסטרו, ישורון לובו **Avinun de Lima, Nahmies de Castro, Jesurun Lobo**. היה מקרה ששני אחים דה קסטרו היו רופאים מפורסמים בפורטוגל ובמחקר התברר שאחד היה ד"ר נחמיאס, הרופא של מלך דנמרק והשני היה ד"ר נחמיאס מראשי יהודי המבורג. בקורסאו הם נקראים עד היום נחמיאס דה קסטרו. וכן במשפחת **Gideon Obediente** מברבדוס ונביס ראואל **Rehuel** גדעון אובדיינטה עבר לאנגליה ואותר כאציל בריטי בשם **Rowland Gideon**.

כשפגשתי את ראש ממשלת ברבדוס **Errol Barrow**, הוא אמר לי להפתעתי, כי ראיתי לפני מולט (בן להורים שהאחד לבן והשני שחור), שהוא ממוצא יהודי וכי שם משפחתו **Baruh**. וכך נתברר לי שהוא ממשפחת **Baruh Lousada** שהגיעה לברבדוס. בסוף המאה שעברה נפטר בספרד האציל **Lousada y Lousada**. יורשיו אותרו כבני משפחת **Baruh Lousada** מברבדוס.

ג. לפעמים כשהיו רק בנות במשפחה הוסיפה הבת שנישאה את שם משפחתה לשם המשפחה של בעלה וכך הפכו שני השמות לשם משפחה אחד. לדוגמה קיימים שמות המשפחה **Alvarez-Correa**,

(הולנדית עד הכבוש האנגלי), טובגו (לאטויות והולנדית), ברבדוס, גימאיקה ונביס (**Nevis**) (אנגליים), קורסאו (הולנדית), ושלוש מושבות צרפתיות - מרטיניק, גואדלופ והאיטי שמסם גורשו ביהודים ב-1685.

ב. התקופה המסחרית (מאמצע המאה ה-18 עד אמצע המאה ה-19)

היהודים ניצלו את ידיעתם של השפה הספרדית ואת קרובי המשפחה במושבות הספרדיות באמריקה כדי לפתח את המסחר עם המושבות הללו למרות האיסור שהיה קיים אז. הם קנו תוצרת חקלאית ומכרוה באירופה וגם ניהלו מסחר בין צפון אמריקה ודרום אמריקה ומאירופה לצפון ודרום אמריקה. כך נוסדו מרכזים מסחריים ענקיים באיים ההולנדיים סנט יוסטיוס וקורסאו ובאיים הדניים סנט תומס וסנט קרוואה (**St. Croix**), שנוהלו על ידי היהודים. הם היו בעלי הספינות וגם רבי חובלים.

ג. התיישבות במושבות ספרד (מאמצע המאה ה-19 ועד אמצע המאה ה-20)

שחרור המושבות משלטון ספרד והזמנת היהודים להתיישב במושבות המשוחררות הביאו להקמת קהילות פורטוגליות ב-**Barranaquilla** ו-**Riohacha** בקולומביה, קורו וברצלונה בונצואלה, קרטגו בקוסטה ריקה, קולון והעיר פנמה בפנמה, סן סלוודור באל-סלוודור וסנט דומינגו ופוארטו פלאטה ברפובליקה הדומיניקנית. כאן נעשה המעבר מתעשייה חקלאית, לתעשייה בכלל, לימאות, לבנקאות ולמסחר בין-לאומי.

מעמדם הרם במושבות אלו (חמשה נשיאים היו ממוצא יהודי), המפגש המחודש עם השפה ומנהגי ספרד וחוסר האפליה גרמו להתבוללות, כך שרוב הקהילות (מתוך לפנמה) נעלמו.

החלק הקל במחקר הגניאלוגי

בפנקסי הקהילות בסורינאם, בקורסאו ובסנט טומס בולט ההבדל בין הרישום האשכנזי והספרדי: באשכנזי - אברהם בן יעקב התחתן עם לאה בת יצחק, ולידו בספרדי - אברהם דה לה פרה הנריקו, בן של יצחק דה לה פרה קרדוזו ואביגיל הנריקו אבילר התחתן עם

להחליף שם בגלל מחלה, כך השם **Conor ti** מופיע כי הוא היה **Conortado** - הוחלף.

ז. תארי אצולה כשם משפחה. לדוגמה - **de Sola** כשסמל האצולה היה שמש, **Boca de Leon** כשסמל האצולה היה אריג שואג.

ח. אימוצים. בקריבים היה נהוג שהבעל החדש של אלמנה היה מאמץ את ילדיה והיה משנה את שמות המשפחה. במקרה כזה על הגניאלוג להסתמך על סיפורי המשפחה. בסורינאם למשל התחתנה האלמנה אברבנאל עם מר ישורון לובו וילדיה קיבלו את השם החדש. לבעל החדש לא היו ילדים אחרים ולכן ידוע כי בסורינאם ישורון לובו הוא אברבנאל.

בקאריבים לאילן היוחסין תשיבות גדולה. לא פעם יושב מנהל הבנק או בעל חברת הספנות לפני שהאילן תלוי מאחוריו במשרדו.

אנשים המשיכו לצאת מספרד ומפורטוגל כדי לחזור ליהדות. בקורסאו למשל היו מוהלים 10 עד 20 אנוסים לשנה במשך המאה ה-18. הברית האחרונה לאנוס היתה ב-1821

Mendez.Chumaceiro-Lopez Penha כך נעשה גם כאשר לאם היה מעמד מיוחד ובניה רצו לשמור את שם משפחתה לדורות הבאים.

ד. תרגום. כשלא ידעו את השם העברי הקודם, תרגמו לפעמים את השמות הספרדיים לעברית. מכאן יש משפחות **Lunel** או **de Lunel** שהפכו לירחי, **Del Medigo** היו לרופא, **Franco, Frances** או **Francois** נקראו צרפתי.

ה. לפעמים תורגמו השמות לשפת המקום - באיטליה **Franco** ל-**Gallico**, אשכנזי ל-**Tedeschi**. באנגליה **Bienveniste** הפך ל-**Welcome**. בצרפת משפחת **Manzano** (תפוח) הפכה ל-**Pommie**, ו-**Bienvenieste** ל-**Bienvenue**, בברדסוס הפכו **Valverde** ל-**Green** ובהאיטי **Espinosa** הפך ל-**de l'Espinasse** ובהולנד ל-**Spinoza**.

ו. אירוע מונצח בשם משפחה. שבוי או עבד יהודי שנפדה בכסף נקרא **Mercado** (קנוי). אותו השם ניתן גם לחולה שהבריא. נהגו גם

אינטרנט למתחילים

גגרי מוקוטוף

JewishGen

אם חברות מסחריות יכולות לספק מידע על מוצריהם מדוע לא יוכלו גניאלוגים יהודיים בעולם לשתף פעולה ולהתחלק במידע בעל אינטרס משותף על בסיס לא רווחי? זאת המטרה של החברה הלא רווחית שנוסדה השנה על ידי סוזן קינג מיוסטון בטכסס. ה-**JewishGen** הוא עכשיו בעל מעמד כה חשוב באינטרנט הודות ל-**JewishGen mailing list and newsgroup and the World Wide Web** שגבי קינג קוראת לו בחברה שלה **The Official Home of Jewish Genealogy**. למעלה מ-100 גניאלוגים בעולם משתפים פעולה בגידולו של

קבלת מידע ממחשבים רחוקים

E-mail וחילופיו הם רק סוג אחד של השימוש ברשת העולמית. במובן הפשוט הרשת מחברת את המחשב שלך לכל מחשב בעולם שנמצא ברשת תוך שניות. על ידי התחברות לרשת דרך ספק אינטרנט אפשר להשיג מידע כאילו היית במקום שבו נמצא המחשב.

קבלת מידע מחברות עסקיות

חברות עסקיות מפרסמות באינטרנט ומוכרות זרכו. ל"אבותינו בע"מ" יש אתר. אם אתה מעוניין לדעת כיצד לחתום על "אבותינו"? בתאור הספרים שהם מוכרים? באוסף המיקרופישים שלהם? במפות? חפש באתר <http://www.avotaynu.com>

JewishGen Translator Project -
 שמות של אנשים המוכנים לתרגם מסמכים
 ללא תשלום בכמות מוגבלת.

גלישה ברשת

קיימים עשרות מליונים אתרים בעולם ברשת
 וכל יום נוספים אתרים חדשים. איך אפשר
 לאתר את האתרים הרלבנטיים? חברות שונות
 פיתחו "מנועי חיפוש" המאפשרים לך לאתר
 אתרים המכילים נושאים מסוימים. חברות
 אלו תופשות כל מילה בודדת בדף האתר.
 בשימוש במנוע החיפוש אתה מציין מילת
 מפתח בעלת עניין בשבילך. דוגמה למנוע כזה
Alta Vista שפותחה על ידי **Digital**
Equipment Corporation. הכתובת:
<http://www.altavista.digital.com>

נניח שאתה מחפש איזה מידע אפשר לקבל
 מהיכל השמות ביד ושם. אם תבקש מ-**Alta**
vista את מילת המפתח
Pages of Testimony תקבל הרבה אתרים
 שאינם קשורים ליד ושם. תצליח יותר אם
 תהיה המפתח **pages of testimony yad vashem** -

מכאן שהחיפוש ברשת איננו קל. יידרשו
 נסיונות רבים ודמיון כדי למצוא את האתר
 המבוקש.

סיכום

האפשרות לקבל גישה מיידית למידע בכל
 העולם שינתה כבר את דרך ההידברות בין
 האנשים. דרך זו הופכת אותנו למעשה לחברה

עולמית. אפשר להניח שתוך חמש שנים אפשר
 יהיה להגיע לכל מילה כתובה דרך אינדקסים
 באינטרנט. הגניאלוגיה מרויחה מתופעה
 חדשה זו.

ה-**JewishGen**. נכללים בהם טכנאי תוכנות,
 מתנדבים המוציאים נתונים לבסיסי נתונים,
 אקדמאים המפתחים תכניות חינוכיות
 לגניאלוגיה יהודית, מתרגמים מתנדבים ורבים
 נוספים.

האתר **JewishGen** נמצא ב-
<http://www.jewishgen.org>. הנושאים
 המופיעים בעמוד הראשון מפרטים את סוגי
 המידע לכל מחשב ביתי המחובר ל-
JewishGen:

- **FAQ** - שאלות הנשאלות בדרך כלל - תדריך
 ראשוני למחקר בגניאלוגיה יהודית
- **JewishGen infofiles** - למעלה מ-100
 קבצים על נושאים בעלי עניין מיוחד
 לגניאלוגים יהודיים.
- **JewishGenFamily Finder (JGFF)** -
 בסיס נתונים שבו למעלה מ-35000 שמות
 משפחה וערים שחוקרים 2500 גניאלוגים
 יהודיים בכל העולם. דרך המחשב האישי
 כל אחד יכול לתקתק שם משפחה מסוים
 או עיר מסוימת ומיד ידע את השמות ואת
 הכתובות של גניאלוגים אחרים העוסקים
 במחקר דומה.
- **ShtetLinks Project** מתנדבים על ערים
 מסוימות בהן חיו האבות.
- **International Jewish Cemetery**
Project - פרויקט זה מספק גישה לנתונים
 על 13,000 בתי קברות בכל העולם.
 ובאספקט אחד התכנית מזהה למעלה
 מ-100,000 קבורות בודדות בעולם.
- רשימה של **Jewish genealogical SIGS**
 (קבוצות המתעניינות באותו האזור).
- **JewishGen College** - סדרה של תכניות
 לימוד של גישות מיוחדות למחקר גניאלוגי
 יהודי.
- **JewishGen Family Home Pages** -
 אילני יוחסין שנמסרו על ידי חוקרים.

גניאלוגיה יהודית בעזרת E-mail ודרך רשת האינטרנט:

מדריך למתחילים

פרופ' ה. דניאל וגנר

ב. הוראות בסיסיות:

אפשר לגשת ל-JewishGen דרך כל ספק אינטרנט. הדרך המקובלת ביותר היא דרך mailing list

"listserv" זו תוכנה המכילה רשימת מנויים אחת או יותר. היא מפיצה באופן אוטומטי הודעות e-mail מחבר אחד לכל החברים האחרים ברשימה. Listserv מחזירה אלפי רשימות בצורת לקטים, מאגרים, כתבי עת אלקטרוניים, קבוצות דיון וכד'.

כאשר אתה נרשם ברשימה, שמך וכתובתך ב-e-mail יצורפו אוטומטית לרשימה. תקבל מכתב ברכה סטנדרטי ובו מידע על הרשימה. מרגע זה תקבל את כל ההודעות אשר ישלחו לרשימה על ידי חבריה. חלק מהמצטרפים לרשימות דיון יקבלו כמות עצומה של הדואר. אפשר למנוע זאת על ידי שמוש בפקודה Digest Mode המקבצת מספר רב של הודעות ומעבירה אותם כהודעה אחת ארוכה. רוב הנרשמים משתמשים באופציה זאת, וזאת ברירת המחדל למנויים חדשנים. אם תעדיף לקבל כל הודעה בנפרד, תוכל לבטל את ה-Digest Mode עם הצטרפותך לרשימה או בכל זמן אחר.

איך נרשמים?

תתחבר לספק האינטרנט שלך ושלה הודעת e-mail ל-listserv@mail.eworld.com יחד עם פקודת sub. הטבלה הבאה מסבירה איך לעשות את זה.

מדריך זה הינו נסיון לעזור לאלו שעדיין לא ניסו לחפש את שורשיהם דרך רשת האינטרנט. ישנם מספר רב של אתרים, גניאלוגים ברשת האינטרנט, לכן אצמצם כאן את הדיון לכלי המרכזי לגניאלוגיה יהודית - JewishGen.

א. הקדמה:

ה-JewishGen Conference (JewishGen) מקשרת בין חוקרים גניאלוגיים מכל העולם דרך קריאת הודעות יומיות. יותר מ-2000 חוקרים מתחלקים במידע, רעיונות מחקר, בעיות חיפוש, והסטוריה משפחתית. אבל הם מתעניינים בעיקר בהסטוריה של משפחתם בספרים משפחתיים מהעבר והם גם מוכנים לעזור לאחרים בחיפושיהם.

אנשים מכל קצוות תבל מתקשרים אחד עם השני דרך המחשב. בעזרת ה-JewishGen. בהתלהבות הם מוצאים קרובי משפחה משותפים או עוזרים בתרגום מסמך מסתורי. הם מחפשים באתר ה-Jewish-Genealogical Family Finder (JGFF), שבו תעדו אלפי אנשים את השמות והמקומות הנחקרים, וכך הם מוצאים לעתים קצה חוט למשפחות שלהם.

וכך תוכל להרחיב את האופקים של מחקרך בעזרת המחשב המכוון, לאחר שתקרא על דרכי מחקר של אחרים ותוכל לדון על מושגים מופשטים של המורשת היהודית. תוכל להתקשר עם קבוצות מחקר בנושאים משותפים (SIGS) במטרה לחקור לעומק אזורים גיאוגרפיים ספציפיים. מדי יום נוספים כלי מחקר חדשים: בסיסי נתונים בעלי איכות גבוהה, מידע על ספרי יזכור קטלוגים, אינדקסים של הבטות הלאומי בארה"ב ושל בתי קברות יהודיים, ומידע על ספריות יהודיות, ספרים חדשים ומפות.

מה אתה רוצה?	הפקודה
להרשם	sub jewishgen firstname lastname
הפסקה זמנית (ריציאה לחופש למשל)	set jewishgen nomail
לסגור Digest mode (לקבל את ההודעות אחת אחת)	set jewishgen mail = nondigest
להפעיל Digest mode	set jewishgen mail = digest
לבטל את ההרשמה	unsub jewishgen
לקבל דוח סטטוס	query jewishgen

לדוגמה כדי לבקש את הקובץ
Index of InfoFiles - (רשימה הנמצאת בכל
 קובצי ה-InfoFiles) כתוב
 ל-index@jewishgen.org או [www site](http://www.site). שם
 תוכל לקרא את הקבצים. מיד במקום לחכות
 שבקשתך תעבור. כתובת האתר של
JewishGen ב- [www](http://www.jewishgen.org) היא
<http://www.jewishgen.org>.

לבסוף אני רוצה להדגיש שזה רק קצה המזלג
 של המידע, אבל מדריך זה יספיק כדי להתחיל
 מחקר גניאולוגי בעזרת המחשב.

בחלחה לכולם.

(מעובד ברשות על פי קובץ מידע מפורט שנכתב
 על ידי סוזן קינג, יוזמת ה-JewishGen).

לאחר כל אחת ההודעות הנ"ל תקבל הודעה
 מה-**listserv** שהפקודה בוצעה. הטעיות
 נפוצות ביותר הן שגיאות כתיב. אם משהו לא
 עובד כראוי, בדוק קודם כל את הכתיב
 (האנגלי) מהרגע שבו נרשמת תקבל לקטים
 יומיים.

אם ברצונך לקחת חלק בקבוצת דיון, לשאול
 שאלות להציע עזרה ולענות על שאלות תוכל
 לעשות זאת דרך הכתובות הבאות:

jewishgen@mail.eworld.com
 או sgjewish@trace.cgs.com

קבלת קבצי מידע

קיימים מספר רב של קבצי מידע **Jewishgen**.
 לקבלת קובץ מידע ספציפי של e-mail בלי
 הודעה לכתובת: filename@jewishgen.org
 כשבמקום ה-**filename** יהיה שם הקובץ בו
 אתה מעוניין לקבל.

מפגשים קרובים עם בני משפחה רחוקים

חיה שה-לבן (שווארץ)

המוצא שלהם. אבל די הרבה נקלט בכל זאת,
 כי לאחר כחמישים שנה נעזרתי בזכרונותי
 התבוים למחצה בחיפושי אחרי קשרי
 משפחתי.

בשנות הששים גרתי עם משפחתי בפנסילבניה
 המערבית ונהגנו לבקר את המשפחה בברוקלין
 פעמיים בשנה. באותו הזמן עסקתי באיסוף
 סיפורים שנמסרו בעל פה על תולדות הקהילה
 היהודית בפיטסבורג ובעיבודם. ואז גם
 הקלטתי ברשם-קול את הורי וכמה מתגיגות
 המשפחה. למרות שהמכשיר הרושם הכביד
 קצת על המרואיינים נעזרתי בחומר זה רבות
 בחיפושי אחרי בני משפחה רחוקים.

אבי הזכיר לעתים תכופות בגאווה את קרבתו
 למשה דיין והוא נהג לשאת אתו את תמונתו

העניין שלי בגניאולוגיה התחיל בהיותי ילדה
 כשהורי שוחחו עם חבריהם על "הבית הישן".
 הם התכוונו לפיאטיגורי (**Pyatigory**),
 במקום שאבי נולד, לשטטל לוקשיפקה
 (**Lucashifke**), שבו הם גרו ולסטאוויטש
 (**Stavisht**), מקום הולדת אמי. אבי, שנקרא
 שם צבי משה קיטאיגורודסקי
 (**Kitaigorosky**), מוריס כהן באמריקה,
 מוישלה בפי חבריו בבית הכנסת והרשמוישה
 בפי המשפחה, היה מספר סיפורים מעולה.
 שומעיו היו מרותקים בזמן סיפוריו, כי הוא
 נהג ללגום מהתה שלו דווקא במקומות
 המרגשים ביותר. לצערי אחי ואני לא הקשבנו
 בריכוז הדרוש, למרות שהאידיש היתה שפת
 האם שלנו, כי לא הרגשנו קרובים לארץ

כדי להראות לאנשים את בן דודו. בהיותי סטודנטית בדרופסי קולג' בא שמואל דיין להרצאות לפני יוצאי אזורו. בגמר ההרצאה הצגתי את עצמי בעברית כחיה נכדת דוד קיטאיגורודסקי, בן לאה דיין שהיתה אחותו של אליהו דיין, אבי סבו. הוא הגיב על השם חיה קיטאיגורודסקי וניסיתי להסביר שהקשר הוא דרך אם סבי לאה דיין לא דרך בעלה. כעבור שנים גיליתי שאביו של שמואל דיין התחתן עם בת דודה בשם חיה קיטאיגורודסקי. מובן שזכר את שם אמו יותר טוב מאשר את שם אם דודתו. אחר כך מצאתי שאם סבתי לאה נישאה לבן דודה ברוך הירש קיטאיגורודסקי. בשנים האחרונות הייתי בקשר עם בני משפחת דיין נוספים והחלפתי מידע גניאלוגי עם יואב דיין בעין השופט. אבל טרם גיליתי את הקשר לרב פנחס מקורץ שנחשב בשתי המשפחות דיין וקיטאיגורודסקי כאחד מאבות המשפחה.

ב-1949 קרא אבי בעתון אידי דער אמריקנער, תוספת של המארגען זיורנאל, על אליהו אילת השגריר הראשון של ישראל בארה"ב. במאמר נזכרו גם אשתו זהבה ושמות הוריה איזק וחנה צלאל. אבי נדהם כי חנה צלאל היתה בת דודתו. כאשר ברחו הורי מהפרעות באוקראינה ב-1919 אל קישינוב בבסרביה, הוא כתב לבת דודתו ושאל אם לבוא לארץ ישראל והיא יעצה להם (בראשית שנות העשרים) לדחות את עלייתם, כי שני ילדיהם מתו עליהם והיתה להם אז תינוקות רכה. היא יעצה להם לנסוע לאמריקה ולעלות לאחד שירוויחו קצת כסף. הורי שמעו לעצתה, אבל לא הצליחו להתעשר והתינוקות נפטרו כמה שבועות אחרי בואם לארה"ב. (אגב, בתעודת פטירתה מופיע השם נורמן כהן ולא נחמה קיטאיגורודסקי כפי שהיא נקראת ברשימת הנוסעים). באליס איילנד נתקבלו הורי על ידי בן דוד של אמי מקס טרכטמן והוא אמר להם שהם קיטאיגורודסקי איננו מתאים לאמריקה. לאבי היתה באמריקה אחות נשואה לאדם בשם כהן וכך בחר אבי בשם כהן כשם משפחה וזאת למרות שהוא לא היה כהן, כי הוא לא קשר בין השם כויהיין (Koyheyn) כפי שהוא ביטא אותו באידיש ובין השם כהן (Cohen).

הורי איבדו את הקשר עם משפחת צלאל. בפגישתנו סיפרה לנו זהבה שאמה אמרה לה לתפש את בן דודה מוריס כהן בברוקלין, כשהיא נסעה לראשונה לאמריקה. במדריך הטלפון היו כל כך הרבה אנשים בשם מוריס כהן שזהבה התייאשה. למעשה לא היה לנו טלפון ב-1945 וכשקיבלנו אותו לבסוף ב-1949 נרשם אבי בשם משה כהן.

בנסיעותי לארץ ב-1953 היתה לי הזדמנות לפגוש קרובים נוספים ואף ליהנות מהכנסת האורחים שלהם - בלונדון היתה אולגה שהצליחה יחד עם אמה פרומה לינדרמן למפרט מקישינב, בת דודה של אבי, להגיע בפרוץ מלחמת העולם השנייה לארץ ישראל. אולגה נישאה לקצין בריטי דר' דוד רומני והם התיישבו בלונדון. באותה התקופה היה אליהו אילת שגרירנו בבריטניה והתגורר שם עם אשתו זהבה. בשווצריה בציריך היה ענף נוסף של המשפחה - ברוך אליעזר וולדרסקי, בן של הדוד של אבי שנקרא על שם סבי, אשתו וילדיהם וגם הבת דודה גולדה מאלי גרמנובסקי. כשהורי היו פליטים בבסרביה שלח להם הדוד צבי וולדרסקי כסף וחבילות מציריך.

בארץ היתה לי הזכות להתארח אצל פרופ. א. ג. ברור שאשתו שרה היתה בת דודה מדרגה שנייה של אמי ואצל חבר הכנסת אברהם הרצפלד ואחותו נחמה שהיתה חברה טובה של אמי בסטאוויטש. לא מזמן תרגמתי לאנגלית ספר זכרון על סטאוויץ שבו מופיעה בין השאר תמונה של סבי מצד אמא - לוי ספקטור ודף הפתיחה של ספרו "משפט הקורא" שהופיע ב-1893 באודסה.

בשיחה מקרית בספריה עם סטודנט לרבנות דוד וילפונד גילינו שאמי וסבתו נולדו בסטאוויטש ושאבי וסבו נולדו בפיאטגור. דוד אפילו ביקר בסטאוויטש וגם גילינו שלבן-דודי מדרגה שנייה מרשל ספקטור היתה סבתא בשם וילפונד.

למרות שנרשמתי ב-Family Finder מהתחלה לא מצאתי קרובי משפחה דרכו, אבל מנסיוני אוכל לומר שקשרים עם בני משפחה רחוקים יכולים להתגלות בכל מקום.

(פרטים נוספים אפשר למצא באנגלית בעמ' 10)

שמות משפחה אחדים, מוצא אחד

מטילדה טג'ר

Tudesco. לטדסקו גם הנגזרות: **טודסקי**
Tedeschi, Tedesco, **טודסקו**.

גם למורוקו הגיעו יהודים מאשכנז וגם כאן הוכתרו בכינוי. הם נקראו "ארוימי או רואימי **Ruimi/Arruimi**", שבערבית פירושו "רומאי" במובן "אירופאי".

יש להעיר שברבות הימים כל האשכנזים אשר שהו בדרך קבע בתפוצות יהדות ספרד נקלטו בהן מצוין. במרוצת הדורות הם אימצו את המנהגים הדתיים והמסורתיים המקומיים ונישאו אלה באלה כך שההבדלים ההתחלתיים טושטשו לחלוטין. כיום צאצאי הנקלטים והקולטים עדה אחת הם.

בבליוגרפיה:

Franco, M.: L'histoire des Israelites de l'Empire Ottoman. Paris, 1897.

Laredo, A.: Les noms des Juifs du Maroc. Madric, 1978.

Levy, P.: Les noms des Israelites de France. Paris, 1960.

Schaerf, S.: I cognomi degli Ebrei d'Italia. Firenze, 1925.

לכל אורך ההיסטוריה היתודים נדדו מארץ לארץ בחיפש אחר מקום נוח יותר לחיות בו, נוח מבחינה פוליטית וכלכלית. לעתים הגיעו יהודים מתפוצות אשכנז גם אל התפוצות בהן ישבו צאצאיהם של גולי ספרד. בהתיישבם במקומות אלה, אחדים קיבלו כינוי שהצביע על מוצאם. לימים כינוי זה הפך לשם משפחתם הקבוע והרשמי. מתן הכינוי נבע משתי סיבות: לרוב יהודי אשכנז לא היה שם משפחה ואם כבר היה להם שם, היהודים המקומיים התקשו לבטאו.

יוצאי אשכנז שבתרו לגור בשטחי האימפריה העות'מנית כונו בשם "אשכנזי" - **Eskenazi/Askenazi** שהפך לשם משפחתם המקובל והקבוע.

יהודים אשכנזים מגרמניה אשר הגיעו לישובי האימפריה העות'מנית, כונו: אלמאן/אלמאנו - **Alaman/Allemano**, שיבוש קל של המילה הספרדית אלמאן-**Aleman** שפרושה "גרמני".

במקביל באיטליה קיבלו אלה את הכינוי: **טודסקו** - **Tedesco** שפרושו "גרמני" באיטלקית (בלדינו-אשכנזי=טודסקו)

מתוך המכתבים המגיעים לחברתנו - 1996

מטילדה טג'ר

המעוניינים לקבל מידע מקיף יותר על המשפחות הרשומות מטה, יפנו אלי בכתב. אנא הזכירו את המס' הסידורי הרשום ליד כל שם.

כתובתי: מטילדה טג'ר
אלרואי 5ג'
ירושלים 92108

הפונים מן הארץ יצרפו לבקשתם שני בולים. הפונים מחו"ל יצרפו שלושה בולים בינלאומיים. בלא צירוף בולים לא נוכל לענות.

בשנה שעברה פרסמתי לראשונה את רשימת שמות המשפחה של הפונים אלינו ושל שמות המשפחה הנחקרים על ידיהם. מאחר ומידע זה נמצא בעל חשיבות עבור חלק מחברינו, החלטתי לתמצת שוב את התכתבותנו הנוגעת לחיפוש משפחות. לפי בקשת אלה שהתעניינו ברשימה הראשונה, הוספתי את שם העיר/המחוז/ המדינה ליד כל שם משפחה, במידה וסופק.

להלן רשימת שמות המשפחה הנחקרים בליווי כוכבית ושמות החוקרים (הפונים) הכתיב הלועזי של שמות המשפחה ושל המקומות הגיאוגרפיים הינו כפי שהוא מצוין במכתבים.

FAMILY NAMES (PLACE) qNo.

Abrahamovitch* (Tel-Aviv) - 1
Apsel (Belgium) - 33
Asevich (USA) - 35
Astromskas* (Poland) - 35
Bay* (Samarkand, Uzb.) - 20
Bick* (Jerusalem) - 16
Blumentsvaig (N. Zealand) - 36
Blumenzweig* (Poland/Russia) - 36
Cap* (Radochonce, Pol.) - 7
Cohen* (Bacau, Rom.) - 14
Diedic (Argentina) - 34
Docton (USA) - 31
Dziedzic* (Poland) - 34
Feldman* (Pinsk) - 23
Freeman* (Liverpool U.K.) - 4
Gerstein* (Cenenic, Pol.) - 13
Gildenblatt (Israel) - 19
Gleykin (USA) - 20
Gopman* (Cenenic, Pol.) - 13
Grincwaig (Argentina) - 37
Gruenzweig* (Austria) - 37
Gruenbaum* (Germany)
Grunebaum* (Germany) - 18
Greenfeld* (Haifa) - 31
Hajdu (Israel) - 21
Hajdu* (Verbo, Slovakia) - 21
Harrison (England) - 12
Hatschek* (Zwittau, Mor.) - 21
Hendricksen (USA) - 27
Hepburn (Canada) - 1
Herz* (Hamborn, Ger.) - 18
Hojlo* (Dubno, Pol.) - 7
Holden (USA) - 16
Horowitz* - 16
Hyman* (Pultusk, Pol.) - 8
Israel* (Jerusalem) - 28
Izymczyszyn* (Radochonce, Pol.) - 7
Joseph* - (Frankfurt a.M.) - 18
Kauffman* (Germany) - 18
Kallich* (Poland) - 26
Koplowitz* (Lodz, Pol.) - 12
Kopmovitch* - (Lodz, Pol.) - 12
Korn* (Vienna, Aust.) - 2
Lange* (Ackmean, Lith.) - 4
Levin (Ireland) - 4
Lewinsky* (Rajgrad/Zambrow Pol.) - 4

Lipman (USA) - 14
Litovsky* (Tel Aviv) - 1
Lowenstein* - 16
Luksenburg*/Luxenburg* - 16
Meschenberg (USA) - 24
Miller (USA) - 26
Morgenstein* (Bacau, Rom.) - 14
Naor (Israel) - 6
Nussbaum* (Russia) - 11
Nussbaum (Israel) - 15
Ostromski* (Poland) - 35
Padorowska* (Balandicha/Oderizim) - 9
Palmoni* (Israel) - 25
Pardo (Spain/World) - 30
Pomieraniec* (Dobricin, Rus.) - 9
Popper* (Vienna, Aust.) - 2
Polatchik* (Pruzany, Pol.) - 8
Pollard (England) - 8
Potashinsky* (Ekaterinoslav, Rus.) - 27
Printz (USA) - 5
Rabin (Israel) - 10
Rabin* (Kiev, Ukr.) - 10
Rafalowicz* (Tykocin, Pol.) - 4
Raivitz*/Rivid (Telz, Lithuania) - 4
Riabtsoff* (Zlinka, Ukr.) - 29
Rimbaugh (USA) - 11
Roboam (France) - 7
Roboam* (Le Mans, France) - 7
Roseman (USA) - 3
Rosenman* (Stryj, Pol. / Tel Aviv) - 3
Rubin (USA) - 13
Rubin* (Poland/Israel) - 25
Sayers* (Ackmean/Pickelen, Lith.) - 4
Schickler* (Israel) - 32
Schild* - Jaslo/Debica, Pol.) - 1b
Sher* (Ackmean/Pickelen, Lith.) - 4
Shield (USA) - 1b
Showel (USA) - 29
Snyder (Nogorod Severski, Pol.) - 1a
Snyr* (Wysok. Mazowieckie, Pol.) - 1a
Szarfsztein* (Poland) - 34
Talpis* (Telz / Telshiai, Lith.) - 4
Tempelaere-Peuteman (Belgium) - 2
Tenenbaum* (Israel) - 33
Touchard* (France) - 7
Weinfeld* (Socul, Pol./Vienna, Aust.) - 19
Weissman (Argentina) - 19a

Weisz* (Kormend, Hung.) - 6
Wilentchik* (Petrikov / Glosk, Rus.) - 23
Wilkins (USA) - 18
Wiseman (Israel) - 3a
Yareshefsky* (Odessa, Rus.) - 5

Yaroshevsky* (Odessa, Rus.) - 5
Zaltzman* (Pinsk region) - 23
Zaretzky* (Petrikov/Glosk, Rus.) - 23
Ziem* (Poland) - 7

ספרים

ספר האילנות של משפחת איגר

מדליה עם זיוקנו של ר' עקיבא איגר לפי חריטתו של הצייר הרמן שטרוק אשר הוצאה על ידי קהילת ברלין לציון מאה שנה למותו. המחיר 60 ש"ח.

התשלום ייעשה מראש על ידי שליחת המחאה על שם עקיבא איגר.

הכתובת להזמנות: עקיבא איגר, קיבוץ נצר סרני, דאר באר יעקב 70395.

הספר יצא במהדורה אנגלית מעודכנת ומורחבת עד סתו 1996. הוא מכיל 45 אילנות, ביבליוגרפיה בשלוש שפות, מאמר על תלמידים של ר' עקיבא איגר וצ"ל ותקנות האגודה.

המחיר 75 ש"ח, כולל הוצאות המשלוח.

המהדורה העברית משנת 1993 הכוללת גם ביבליוגרפיה תורנית של ספרי ר' עקיבא איגר ועליו.

המחיר 60 ש"ח.

ספר "תולדות אפסי ארץ"

קורות ר' ישראל אפרים פישל סופר-שרייבר זצ"ל אב"ד נאנאש שבהונגריה ובני משפחתו. יצא לאור ע"י בן נינו מנשה שמחה בן ישראל יעקב דוידוביץ, רמת-השרון, תשנ"ו (1996).

אפרים לוי

השושלת, ללא עזרתו הרבה והכוונתו הקפדנית, פרק זה לא היה נכתב" - דברי המחבר.

דוגמא אחת של תיאור השושלת דרך בעל "מגלה עמוקות" מצורפת בציון מס' 1.

בספר חומר מאלף על תולדות המשפחות: זוסמן, אסטרייכר, סופר-שרייבר, פרידמן והלפרט, שימש מקור איתן ואמין לצאצאי המשפחות והחוקרים.

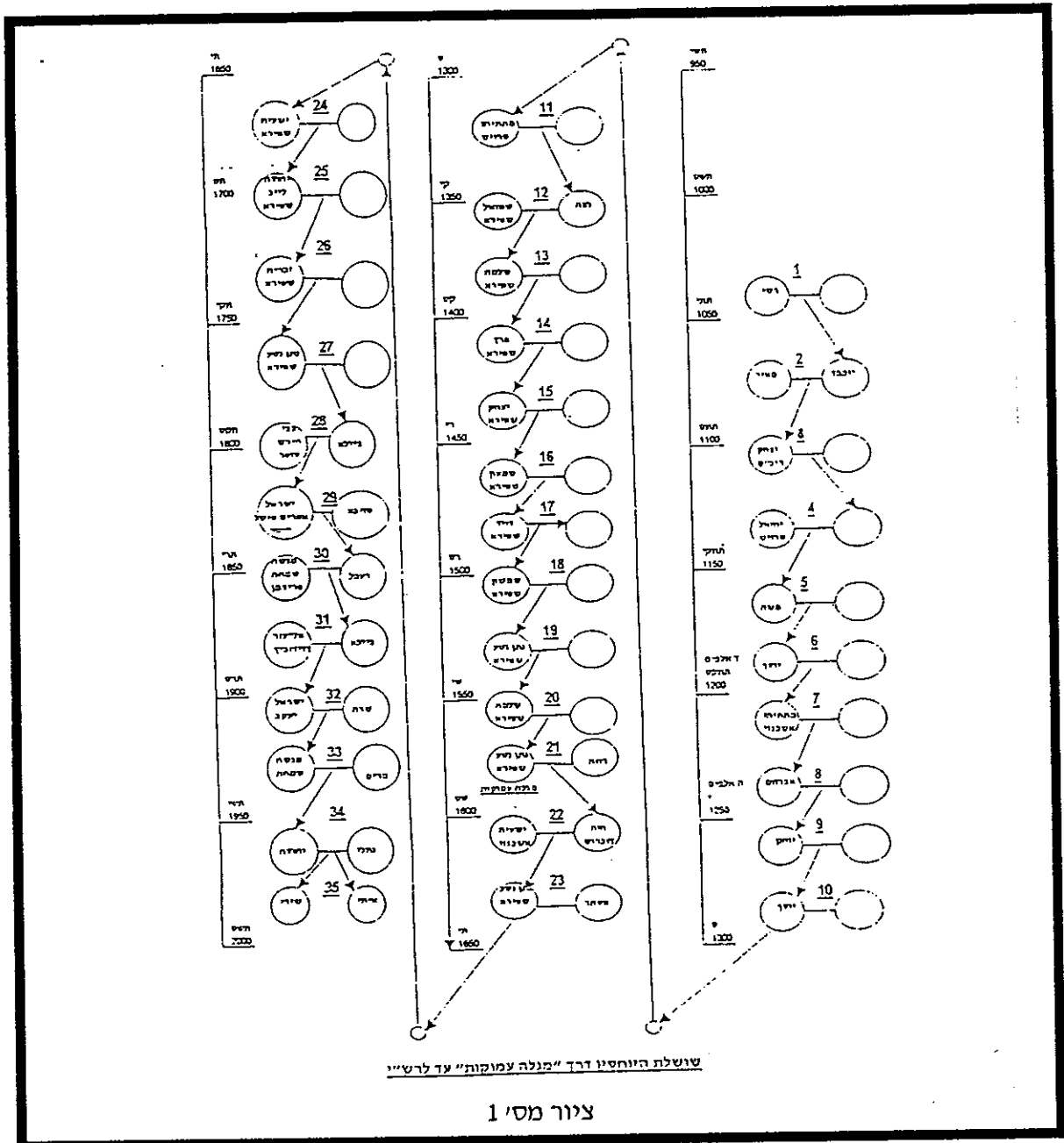
הרשימות השמיות הנמצאות בפרקי הספר הדנות במשפחות המסונפות של הרב מחבר הספר "אפסי ארץ" כוללות: שם פרטי ומשפחה, שם האב, מס' זיהוי משפחתי, מקום מגורים, שנת לידה ופטירה. כמו כן יש בספר צלומי מצבות של אבות המשפחה בהונגריה.

בספר זה תוצאות מחקר על רבי ישראל אפרים פישל סופר-שרייבר זצ"ל, אב"ד נאנאש שבהונגריה, תקפ"ב-תרנ"ט (1822-1899), מחבר ספר "אפסי ארץ" פירושים על התורה, ועל שני בניו וארבעת חתניו וצאצאיהם.

הספר כולל רשימה שמית של המשפחות במשך 175 שנה, החל משנת תקפ"ב (1822) ועד שנת תשנ"ו (1996). מספר המתפקדים הוא למעלה מ-2700 נפש.

המחבר סוקר את שושלת היוחסין של בעל "אפסי ארץ" עד לרשימי משלשה כיוונים: (1) דרך הרמ"א, (2) דרך בעל "מגלה עמוקות", (3) דרך מהר"ם מפאדובה.

בענין זה נעזר המחבר רבות ע"י דר' יעקובי, "אשר הודות לבקאותו ברזי הגניאלוגיה היהודית יכולנו להגיע לתיאור מהימן של

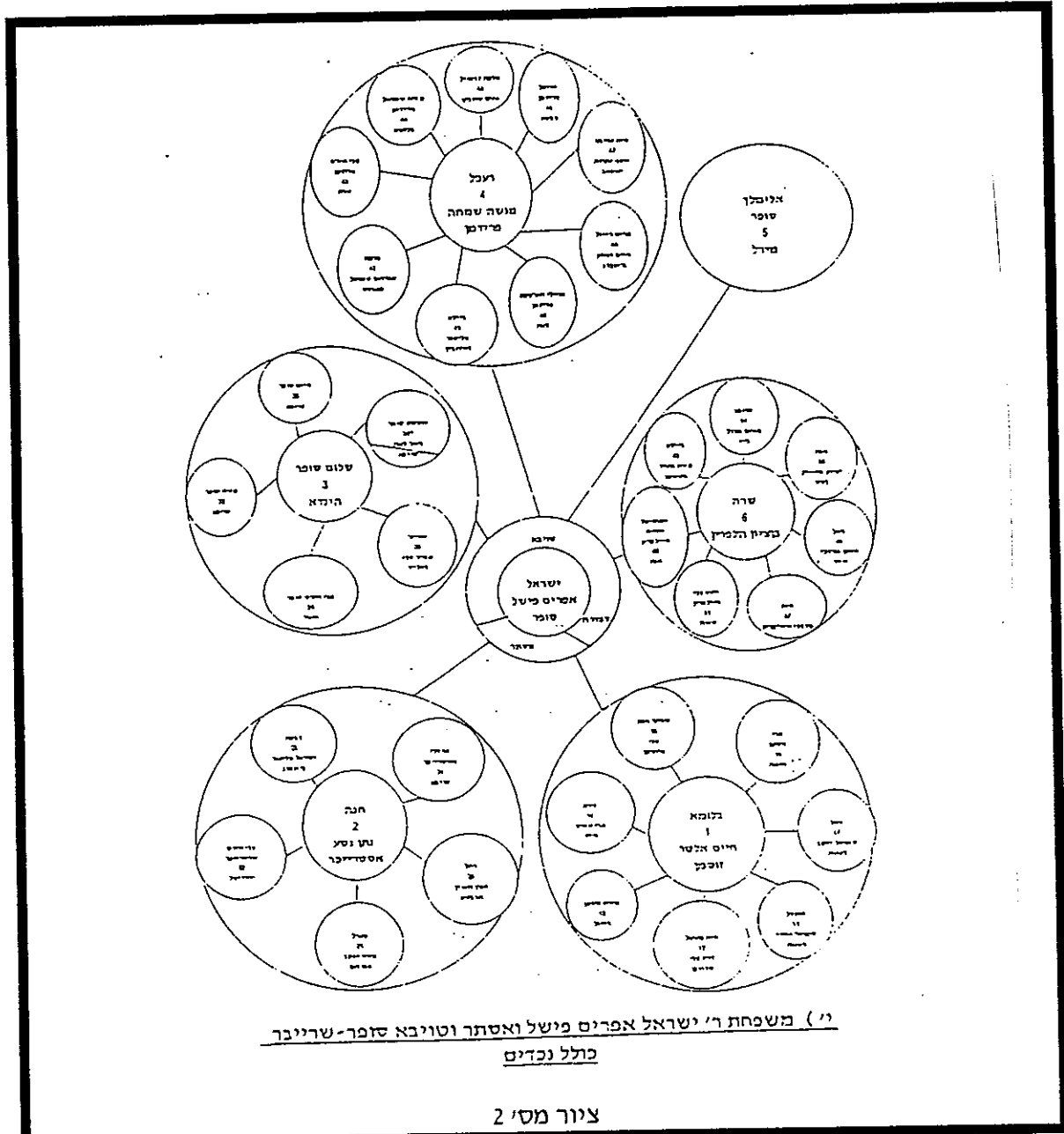

יש חשיבות לצרף לספר תמונות בני המשפחה לדורותיהם וצילומים של הווי החיים של התקופה.

בעמוד כ"ח ישנה רשימת ספרים שחוברו ע"י בני המשפחה לדורותיהם, רצוי לצרף צלומי שערים של אחדים מספרים אלו. הכנת מפתח

כחמישים מעגלים מרהיבי עינים מתארים בשרטוטים ברורים את המשפחות השונות, דבר זה התאפשר ע"י תוכנה מיוחדת שאומצה למטרה זו ואשר בעזרתה ניתן לכלול כ-70-80 שמות על דף בגודל 16 על 23 ס"מ, מבלי לפגוע בכושר הקריאה.

דוגמא של אחת מ-50 השרטוטים שבספר ניתנת בצילור מס' 2.

קלים להשגת מכלול גדול של שמות ופרטים וראוי הוא לברכה ולעידוד

המחבר כותב בסוף הספר "כל בן משפחה שיצא שיש מה לתקן או להוסיף מתבקש להודיע על כך למחבר הספר ונעשה זאת אי"ה במהדורה הבאה". לפיכך ראיתי לנכון לציין את הערותי הללו מעל במה זו לתועלת המעיינים.

המחבר תרם את הספר לספרייתנו ועל כך נתונה לו תודתנו

שמות כללי בסוף הספר, משפר ומקל על המעיינים בו.

את המפתח "ראשי פרקים" יש לצרף ליד תוכן הענינים ולהעבירם גם יחד לראשית הספר.. הטבלאות של, לזכרון עולם" מקומן הראוי הוא בסוף הספר.

לסיום, יישר-כח למחבר היקר שדלה ושאב ממקורות שונים אוצר חשוב זה, בתנאים לא

תולדות "אפסי ארץ"

שהחינו

חקר משפחה חפוש קרובים, תחביב נחמד,
וזאת בתנאי שיש שתפים ואתה לא לבד.
אחרת אתה נכנס למבוי סתום ללא מוצא
מסתבד לשוא, ואין מי שישא לך עצה.

דומה לעבודת-נמלים מונעת,
לבניית הו על ידי צפר טרחת,
לבנית בית גדול לבנה אחרי לבנה,
משלב בכשר בלוש ובנדודי שנה.

להגיע לקרוב לשלשת אלפים נפשות
המפזרות על פני ארצות ומבשות –
זה כמו לנסק אל כוכבים בשמים
ללא מורה-דרך, ללא אטלס בימים.

לא פעם אתה מעלה הרהורי נטישה,
כשאין תשובה לשאלה והד לדרישה:
האחד טרוד, השני חשדן, או חשש,
ואחרי פניות סרק קשה להתאושש.

ואז אתה מנסה להרים שוב את המקל,
מעיר הנרדמים – זה לא הלך בנקל –
משפיע על רחוק, משכנע את הקרוב,
לעתים מתאקזב, מצליח על-פי רב.

ופתאם אתה מגלה, כי נסגר כל-המעגל,
נשלם הבית הנדול, והורם לעל – המגדל.
אתה מקנה שהמשפחה תתפאר בספר שכזה
ומברך: "ברוך שהחינו והגיענו לזמן הזה!"

מ. ש. דוידוביץ

רמת-השרון

ט"ו אדר תשנ"ו

יחס דבדו החדש

יחס דבדו החדש ואבני קודש בדבדו, מאת אליהו רפאל מרציאנו. ירושלים, 1996
236 עמ', 97 תעודות, תמונות

Yahas Debdou Ha'Hadach: Genealogy of the Debdou community families and the history of the community Rabbis, and Abnei Kodech: Overview of the Debdou community cemeteries and a record of the epitaphs on the cemetery headstones, by Eliahou Rafael Marciano

בחיבורו השני: "אבני קודש" סוקר מרציאנו את תולדות שני בתי הקברות של הקהילה, כולל החברא קדישא ומינהגיה. הוא מביא ניסוחי 210 מצבות, מתן 11 מבית הקברות הישן והשאר מבית הקברות החדש. רישום זה מסודר לפי שורות המצבות בבית הקברות. על מספר מצבות אין תאריך פטירה. על אחדות תאריך הפטירה נרשם לפי הלוח העברי והלוח הלועזי. שנות הפטירה משתרעות לרוב בין השנים 1886-1915, כאשר שתיים מהן מ-1882 ו-1886 ובודדות הן משנות 1974-1976. בסוף החיבור הזה ישנה רשימה שמית בסדר הבאת המידע, כאשר כל רשומה כוללת את מספר המצבה, שמו הפרטי ושם משפחתו של הנפטר, לפעמים השמות רשומים גם בצרפתית. המחבר הוסיף גם נוסחי 9 מצבות של חכמי דבדו שנטמנו מחוץ לעיירה. הספר נחתם ברשימה אלפבתית של חכמי דבדו

ספר חדש זה הכתוב בעברית כולל שני חיבורים: "יחס דבדו החדש" ו-"אבני קודש".

הקדמת החלק הראשון דנה בתולדות הקהילה הקטנה של דבדו (Debdou) שבצפון מזרח מרוקו, ליד הגבול האלגיראי. ראשוני תושביה היהודיים של דבדו הגיעו אליה מספרד דרך אלגיריה אחרי הגירוש הראשון ב-1391. עם הגירוש הטוטאלי ב-1492, הגיעו אל דבדו מגורשי אנדלוסיה בעיקר. בחלק זה המתבר מביא את שושלתן של כ-120 משפחות דבדו, משפחה משפחה ללא סדר, עם מעט תאריכים. שמות המשפחות מובאים אך ורק בכיתובם העברי. בסוף "יחס דבדו החדש" ישנה רשימה שמית של המשפחות בסדר הבאתן.

ספר שיצא ב-1992

The Homburger Family from Karlsruhe - Esther Ramon

משפחת הומבורגר מקרלסרוהה - חקר משפחתי 1674-1990.

מאת אסתר רמון. הוצ' פוזנר ובניו, ירושלים 1992, עמ' 183 כולל מפה, אינדקסים, איורים ועצי משפחה.

רות רגבי

החסטורי של קרלסרוהה, בה גרו רוב בני משפחת הומבורגר עד עלות הנאצים לשלטון. לכל צאצא ניתן מספר גניאלוגי המאפשר לזהות ולמצאו בספר.

חלק אי מביא את תולדות המשפחה בהתבססות על מסמכים וניתוח העובדות מבחינת התרבות, תדת והכלכלה. אבי המשפחה היה קצב ובין צאצאיהם של שנים מארבעת ילדיו השתמר מקצוע זה במשך ששה דורות. אחרים עסקו במסחר, בנקאות עריכת דין ועוד. הפרטים מאפיינים במידה רבה את תולדות יהודי דרום מערב גרמניה בכלל.

הספר כתוב באנגלית.

הספר של אסתר רמון מעיד על דרגה גבוהה של מיומנות גניאלוגית ואנו יכולים ללמוד ממנו על שיטות מחקר והצגה ברורה של התוצאות.

אבי משפחת הומבורגר עזב את כפר מולדתו הומבורג על נהר מיין בדרום מערב גרמניה והתיישב בעיר החדשה קרלסרוהה בשנת 1721, שש שנים אחרי ייסוד העיר. (כתב החסות שניתן לו על ידי המרקו מביאן ב-1722 מצולם בעמ' 43). הספר מתאר 11 דורות של המשפחה מאז ועד ימינו על הרקע

בחלק ג' מופיעות הרשימות הגניאלוגיות של למעלה מ-1500 צאצאים לענפיהם השונים והמשפחות הנלוות. אפשר למצאם בעזרת אינדקס השמות ואינדקס המקומות.

ניתן להשיג את הספר אצל אסתר רמון, רח' הרב עוזיאל 50 ירושלים, טל. 6424147.

מחירו 80 ש"ח ולחברים 70 ש"ח.

המחקר מתבסס על תומר ארכיוני הנמצא בארכיון הכללי של תולדות העם היהודי בירושלים ובארכיון הארצי של באדן בקרלסרוהה ועל רשימות משפחתיות רבות וזכרונות שהשתמרו במשפחה.

חלק ב' מכיל קובץ זכרונות, נוגעים ללב לעתים, על חיי המשפחה והמסורת בגרמניה ודרכי נדודיהם מעבר לים. רבים לא הצליחו להנצל וביניהם הסב של המחברת שנפטר במחנה ההסגר בגורס (Gurs) שבפירנאים בשנת 1941 כשהוא בן 81.

ספרים נוספים

ספר על היהודים בוינדסהיים (בוואריה) אחרי שנת 1871 בגרמנית.

ספר הכולל את רשימת הנוסעים שיצאו ממלכות פולין והאימפריה הרוסית דרך המבורג 1855-1873 לניו יורק (באנגלית).

לקט ידיעות

חברים שבתכניתם לנסוע לסמינר מוזמנים להתקשר עם מטילדה טג'ר, אל רואי 3/5, טל: 02-5663968

נודסה חברה גניאלוגית יהודית בהמבורג.

בתכניתם להכין בסיס נתונים ללידות, נישואים ופטירות מאמצע המאה ה-18 ועד אמצע המאה ה-19 ועזור למחקרים בעיר.

הכתובת:

Hamburger Gesellschaft fuer Juedische
Genealogie e.V
c/o Juergen Sielemann, Staatsarchiv Hamburg
ABC Str. 19A
D-20354 Hamburg, Germany

קיבלנו את שני העלוניים הראשונים של החברה לגניאלוגיה יהודית בארגנטינה. העלון כתוב בספרדית... הכתובת:

Asociacion Argentina de Genealogia Judia
Juana Azurduy 2223 Piso 8
1429 Buenos Aires, Argentina

קיבלנו את העלון שפורסם על ידי:

Second Exodus published by the Historical Society
of Jews from Egypt, HSJE, Box 230445, Brooklyn,
NY 11223. Fax: 718-998-2497; e-mail:
76106.1524@Compuserve.com or
JMOSSER1@delphi.com

הסמינר הבינלאומי השלישי על שמות יהודים

ישתלב בקונגרס העולמי ה-12 ללימודים יהודיים..הסמינר ייפתח ב-29 ביולי 1997 באוניברסיטת בר-אילן, רמת גן ויימשך באוניברסיטה העברית בהר הצופים ב-30 ביולי. פרטים: פרופ' אהרן דמסקי, המח' להסטוריה יהודית, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, פקס 03-5351233
Email: demskya@ashur.cc.biu.ac.il

הסמינר הבינלאומי החמישי לגניאלוגיה יהודית

יתקיים בפריז מן ה-13 ביולי ועד ה-17 בת.ז. 1997 במלון Sofitel. המשתתפים יוכלו לבקר בין השאר בארכיון של כייית, המרכז לתיעוד יהדות בת זמננו (שוואה), וספריית Medem (אידיש) וארכיונים כללים נוספים. אחרי הסמינר יתארגנו סיורים במזרח אירופה. פרטים יפורסמו. כתובת המארחים:

Cercle de Genealogie Juive
14 rue Saint-Lazare
Paris 75009, Paris

גניאלוג יהודי ברוסיה

ד"ר יוסף אט

מאיתנו, שבאו מארצות קומוניסטיות, יודעים על מה מדובר).

ב-19 ביולי 1996 ביקר סגן יושב-ראש החברה לגניאלוגיה יהודית ברוסיה, מר מיכאל צילנוב במפגש החודשי של חברתנו.

מיכאל הבטיח לשלוח לי את הכתובת הרשמית של החברה-האחות ברוסיה. אני סבור שקשר איתה יכול להניב פירות, במיוחד לתברינו המעוניינים במחקר בארכיונים רוסיים. מר צילנוב דבר עברית צחה ועשירה (הייתי חייב לציין פה את העובדה, כי מיכאל צילנוב לימד אותי עברית בימים ההם במוסקבה.... הכתובת:

Michael Tschlenov
Mozkajskoye shosse 3-563
Moscow, Russia
e-mail: eajceglas.apc.olg

הוא סיפר לנו מעט על עצמו ועל החברה המוסקבאית: מיכאל צילנוב עבד שנים רבות במכון לאתנוגרפיה במוסקבה, שם חקר, בין היתר, את קשרי המשפחה של האסקימואים הסובייטיים ואת הגניאלוגיה של אחד מעמי הקווקאז. הוא פרסם כמה ספרים ומאמרים בכתבי-עת גניאלוגיים. הוא סיפר גם על קירבתו לציוני המפורסם יחיאל צילנוב, קרבה שרק במקרה התגלתה לו, כי הוריו פחדו לספר על קרוב המשפחה מסוכן כל-כך.. (אלה

Genealogical Research on Sephardic Jews

יהודי ספרד ופורטוגל באימפריה העות'מאנית

ready to do research for you. This is his address: : בדבר פרטים אפשר לפנות ל:

Dov Cohen
Nof Ayalon 306,
POB 11 D.N. Shimshon 99784, Israel
Fax: 972-8-9790256
e-Mail: dcohen@gezernet.co.il

חוקר בעל ניסיון מוכן לערוך מחקר גניאלוגי עבור כל המעוניין בתחום יהודי ספרד ופורטוגל באימפריה העות'מאנית, ובמיוחד בקהילות תורכיה.

An experienced researcher of Spanish and Portuguese Jews in the Ottoman Empire is

מחקר גניאלוגי בבוהמיה והמלצה על חוקר

רפאלה ג'רסי

להפתעתנו הרבה, תוך תקופה קצרה שלח לנו מר שטיין את אילן היוחסין (המתחיל בלוחוביץ בשנת 1700), על ענפיו השונים ובו מצא את הקרבה המשפחתית במאות הקודמות בין המשפחות וכן פרוט שמות המשפחה של סב אמי. (משלח ידו של האב, שנות לידה ופטירה של בני המשפחה וכו').

מר שטיין התבסס על מסמכים אותנטיים שמבחר מצלומיהם נשלח אלינו. הוא צרף לאילן היוחסין שבנה פרוט רישומי לידות, פטירות, רישומי נישואין ומפה בה ציין את אתרי המגורים של משפחות אבלס ואת המקורות מהם שאב את החומר.

הנני עוסקת בהכנת אילנות היוחסין של משפחות הורי שחיו באיטליה. סב אמי, הגיע לאיטליה בגיל 13 מלוחוביץ - Lochovitz (דרומית לפראג) בערץ בשנת 1856. המידע על משפחתו היה דל למדי.

"קרובה רחוקה", שאביה היה בקשר עם סבתי (שניהם נפטרו לפני כ-25 שנה) וידענו כי במאות הקודמות הם היו קשורים בקשרי משפחה, מסרה אף היא את מעט האינפורמציה שהיתה לה למר שטיין.

אחת ממטרות ה"מחקר" שערך עבורנו מר שטיין, עיפוי בקשתנו, היתה לחשוף קשר זה ולבנות את אילן היוחסין של משפחות אבלס בלוחוביץ.

השעות שהושקע ומחיריו הנמוכים. ככל הידוע לי מר שטיין שולט במספר שפות ובכללן צ'כית, גרמנית ואנגלית. מר שטיין הנו חבר באגודה הגניאלוגית הבריטית וכן באגודה הגניאלוגית בפראג.
הכתובת:

Eugen Stein
Postovska 3, Prague 9, 19000
Czech Republic
Tel: 02-8298313

תאור המשפחה שצייר מר שטיין השלים את חלקי ה"פסיפס" המשפחתי, המידע והנתונים שהיו בידינו, אשר פרטיהם משתלבים בצורה עניינית גם ברקע ההסטורי של אותה התקופה ותואמים גם את המסורות בע"פ שעברו במשפחה.

מר שטיין גילה בקיאות רבה בהסטוריה של יהודי בוהמיה ובתוכן הארכיונים המתעדים את יהודיה. הריני ממליצה עליו גם בגלל יעילותו, זריזותו, ההספק הרב יחסית למספר

ארכיונאית מנוסה

מוכנה לתרגם מרוסית ופולנית. כתובתה: אלנה וייסברג, ת.ד. 10090, ירושלים 91100
טל: 02-6719536

מבחר מפרסומי החברות הגניאלוגיות היהודיות

Cercle de Genealogie Juive

Revue Trimestrielle vol.12, no.47, Automne 1996

ארבעה רבנים בעלי השם: יצחק אהרון מפלסבורג (Pierre-Andre Meyer) Pfalsburg : מובאות תולדות חייהם של ארבעה רבנים בני-דודים מגרמניה, בעלי שם זהה שחיו בין השנים 1687-1805.

זהותן של אמהות יהודיות מהעיירה הצרפתית Pertuis שלא דווח עליהן בשנת 1808 ומשפחותיהן: (Michele Bitton)

תוך כדי נימוקים היסטוריים, משווה המחברת בין הרישומים האזרחיים משנת 1793 ומשנת 1829 לעומת רישומי "קבלת שמות המשפחה" משנת 1808 מהעיירה הדרום צרפתית בהם לא דווח על שמות שמונה נשים.

אונומסטיקה יהודית-נוצרית (Michel Mayer-Cremieux): עם גירוש היהודים מצרפת בשנת 1306, אחדים מהם המירו את דתם בלחץ הסביבה או מרצונם החופשי ובחרו לעצמם שם פרטי חדש (נוצרי) אשר במרוצת השנים הפך לשם משפחה. ניתלעקוב אחרי השינויים האלה בעזרת תעודות נוטריוניות הנמצאות בארכיונים.

הקהילה העצמאית של ליוורנו, Livorno איטליה (Georges Yessula): החוקר את הגניאלוגיה של יהודי ליוורנו שהיו בעלי זכויות מיוחדות יכול להעזר ברישומי הקהילה הכתובים בעברית או בפורטוגזית, וברשימות קבלת "ההשתייכות" לקהילה, (צורה של התאזרחות) וברשימות בחירת שמות המשפחה מ-1808.

רישום אזרחי של יהודי ליוורנו Livorno איטליה (Pietro d'Oltrascelda): רישום זה נכנס בתוקפו ע"י שלטון נפוליאון בליוורנו בין השנים 1808-1814 מדובר בשנים-עשר ספרי הרישומים של לידות, ארבעה-עשר ספרים של נישואים וארבעה-עשר ספרים של פטירות. לאחר נפילת האימפריה הנפוליאונית, דוכסות טוסקנה הנהיגה "רישום אזרחי ללא-קתולים". האנגליקנים, הפרוטסטנטים, המוסלמים והיהודים נרשמו במשותף. כיום נמצאים בארכיונים תשעים ואחד ספרים המכסים את התקופה: 1818-1865. מאז האיחוד המדיני של איטליה, הרישום האזרחי הינו אחיד עבור כל אזרחי המדינה ללא הבדל דת.